

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Deres ref.: 20/605-6
Dato: 26.11.20

Innspill, strategi for folkemusikk og folkedans

Takk for invitasjonen til å komme med innspill til KUDs arbeid for en strategi for folkemusikk- og folkedans.

Norsk musikkråd (NMR) og Musikkens studieforbund (MSF) har til sammen 37 medlemsorganisasjoner som igjen representerer om lag 250.000 medlemskap. Vi har regionledd i alle fylker, fylkesmusikkråd, i tillegg til over 100 lokale musikkråd rundt i hele landet.

Felles for våre medlemmer er at de ivaretar folkemusikktradisjonen vår, i større eller mindre grad. Den norske stat forplikter seg, gjennom konvensjon om vern av den norske immaterielle kulturarven (Unesco 2007), til å ta ansvar for bla forvaltning av norsk folkemusikk og folkedans. Norsk folkemusikk og folkedans har unike og særegne kvaliteter av stor kulturhistorisk verdi og bør løftes særskilt høyt.

Fylkesmusikkrådene – en nasjonal struktur med kapasitet og kompetanse

Blant NMR og MSFs regionledd, **fylkesmusikkrådene**, spiller flere av dem i dag en sentral rolle for folkemusikk og folkedans i eget fylke. De fungerer både som kunnskapsbase, arrangør, utvikler og formidler på feltet, dette til tross for få ansatte, gjerne i små stillinger og uten et nettverk rundt seg. I tillegg er de studieforbundets fylkesledd, slik at de kjenner alle mulighetene i denne ordningen. Gjennom å være forankret i sin egen region kjenner de også sin spesifikke folkemusikk, og kan tilpasse sin virksomhet etter dette.

Vi mener, og tror, at vi kan utvikle like gode folkemusikkmiljø i alle våre fylker om et mandat for dette legges til oss. I vår organisasjon har hvert fylkesmusikkråd allerede forvaltningskompetansen på plass, og de er del av en større organisasjonsstruktur. Dette gjør det mulig å knytte til seg spesifikk fagkompetanse på feltet og se resultater av en folkemusikksatsning i rekordfart, siden strukturen for å iverksette arbeidet ligger til rette for det. Vi tror at å forankre folkemusikktradisjonen på nasjonalt nivå, via oss som eksisterende organisasjon, vil sikre at hele landet kan få et like godt og kvalitetssikret tilbud. Vårt mål er å få samlet feltet. I dag er det for mye som er knyttet opp mot enkeltpersoners faglighet og innsats, som igjen gjør det noe tilfeldig hvilket tilbud hvert fylke har.

NMR og MSF mener at feltet har et stort potensial og bør anerkjennes, løftes opp og verdsettes som en styrke fremfor å falle mellom forskjellige forvaltningsavdelinger.

Opplæringens betydning

Musikkorganisasjonene mener det bør legges til rette for opplæring i folkemusikk og folkedans over hele landet. Repertoaret hører naturlig til i musikkgrupper for foreldre og barn, lag i frivillige organisasjoner, barnehager og kulturskoler. Dersom alle skal ha et nært forhold til denne delen av vår kulturarv, må repertoaret inn på de arenaene familier, barn og unge deltar, og som vi forvalter.

I et felt som er avhengig av hundrevis av lokale, frivillige lag finnes det kun én felles ordning som sørger for fokus på og støtte til opplæring: **studieforbundsordningen**. Hos oss forvaltes denne av regionleddet – fylkesmusikkrådet. Vår organisasjon kjenner hvert lokale lag, og vil kunne følge dem opp slik at de best utnytter potensialet i ordningen. Studieforbundsordningen er fri og åpen, og egner seg godt til nyskapende opplæringsvirksomhet i lokalmiljøene. I MSF utgjør i dag rene folkemusikk- og folkedanskurs ca. 3% av kursene. Folkemusikk og folkedans er en sektor som har et potensial for å øke

sin kursvirksomhet, noe vi mener er en forutsetning for at tradisjonene skal spres til nye generasjoner og miljøer. En målrettet innsats for å styrke denne delen av opplæringsvirksomheten er mulig. De studieforbund som har betydende mengder kurs innenfor feltet er MSF og Studieforbundet Kultur og tradisjon, og en direkte kontakt med disse to studieforbundene ville være hensiktsmessig hvis konkrete planer for å styrke den brede opplæringen innenfor folkemusikk og folkedans skal gjennomføres. I studieforbundet samarbeider de rendyrkede folkemusikkorganisasjonene over sjangergrensene med kor, korps, trekkspill og orkesterfeltet. Slik kan denne arenaen være den beste måten for å unngå at folkemusikken blir sperret inne i sin egen boks. Vi mener det er sentralt å legge til rette for at denne delen av vår felles kulturarv blir brukt på tvers av organisasjons- og sjangergrenser. Her vil Musikkens studieforbund og Norsk musikkråd bidra, med sin 45 års erfaring av å få sjangerorganisasjonene til å samarbeide. Dette perspektivet mener vi er nødvendig, i tillegg til det dedikerte folkemusikkfeltets legitime ønske om å styrke de fagspesifikke miljøene.

Minoriteter i tradisjonsmusikken

NMR og MSF har et ønske og mål om å inkludere internasjonal folkemusikk, som kommer til Norge gjennom innvandring, innflytting og gjestearbeid. Denne folkemusikken må også ivaretas i en ny strategi.

I tillegg til et behov for *økt tilgang og bruk* av samisk og kvensk/norskfinsk tradisjonsmusikk, må vi ivareta de mange tilflytterne med f. eks russisk, afghansk, tyrisk, iransk, somalisk og liberisk kulturbakgrunn.

Felles for disse tradisjonelle kulturytringene, er at de fortsatt er lite tilgjengelig for tradisjonelle kor, musikkorps, band og trekkspillklubber. Økte tilskudd til- og bruk av gode komponister og arrangører er viktig her og samarbeid med de respektive kulturorganisasjonene, også samiske og kvenske. Tett samarbeid med de høyere utdannings-/forskningsinstitusjonene, museene og kulturskolerådet vil også være viktig.

Et tettere samarbeid mellom Norsk Kulturråd og NMR vil være nøkkelen til suksess når det gjelder minoritetssektoren, world-music, samisk/kvensk- og folkemusikktradisjonen. Norsk musikkråd ønsker å bidra inn i en dialog med Kulturrådet for å kunne utføre et større arbeid allerede fra grasrotplanet, som igjen kan føre til en rikere minoritetssektor på sikt. Å se helheten, fra barnet møter uttrykkene for første gang og videre som kulturbrukere gjennom hele livsløpet, er et arbeid som krever detaljkompetanse som vi kan tilby fra vår side. Vi sitter med detaljert informasjon på dagens antall ensembler og grupper på frivilligfeltet.

Forvaltningsansvaret

Det bør være et nasjonalt mål at *alle* gis mulighet til å få kunnskap om og tilgang til landets mange og rike folkemusikk- og dansetradisjoner. Slik er det ikke i dag. Feltet er preget av å være for de få og innviede, og kunnskapen om feltet er generelt lav. Kunnskap om feltet bør løftes på alle nivå i samfunnet og styrkes gjennom hele undervisningsløpet.

Den nye strategien må tydeliggjøre forvaltningsansvaret, og den bør være overbyggende og gjennomgående, med klar struktur og tydelig ansvarsfordeling på alle forvaltningsnivå fra det statlige/nasjonale til lokallaget i kommunen. Det bør tegnes et kart der organisering og fordeling av oppgaver og ansvar er tydelige og like for hele landet, samt en tett dialog og samarbeid mellom stat, fylkeskommune, regionale sentere og de frivillige musikkorganisasjonene.

Feltet er i dag preget av manglende overordnet struktur og ansvarsfordeling og det er behov for bedre organisering på flere nivå. Fylkeskommuner rundt om i landet tar ansvar i varierende grad, en ulikhet som bør utjevnes. Mye av verdiskapning og aktivitet innen feltet er basert på lokale ildsjeler som selv har tatt ansvar for forvaltningen av landets unike og rike folkemusikk- og dansetradisjoner, ofte gjennom flere generasjoner. Feltet fungerer i dag som et skjørt økosystem og er svært sårbart da det i stor grad er avhengig av enkeltpersoners vilje til videreføring av kunnskap. Dagens utøvende aktører danner

grunnfjellet for den immaterielle kulturarven som feltet representerer, og er statens sterkeste ressurs og drivkraft. For å sikre at alle leddene i verdikjeden til enhver tid er til stede, må staten ta et overordnet ansvar og sørge for langsiktige økonomiske rammer for at bevaring, tilgjengeliggjøring, formidling, undervisning og forskning på folkemusikk- og folkedansfeltet faktisk finner sted på alle nivå. Slik vil de tradisjonelle uttrykkene ivaretas og mangfold og fornyelse oppstå.

Det har i lang tid vært stilt spørsmål om hvordan UiT - Norges arktiske universitet har tenkt å videreføre arbeidet ved Nordnorsk folkemusikksamling. Ingen har så langt svart på hvordan dette skal skje, og når. Her mener Norsk musikkråd at å ivareta arkivene over hele landet er ekstremt viktig, og meldingen må gi et klart svar på dette.

Tilskuddsordninger

NMR og MSF mener at flere av eksisterende tilskuddsordninger ivaretar folkekulturtradisjonene. Allikevel vil en styrking av tilskuddsordningene kunne løfte feltet. NMR forvalter en tilskuddsordning som heter KOMP. Det avsettes årlig 1.350.000, - til fordeling til ulike kompetansehevende prosjekter i det rytmske feltet, herunder folkemusikk. NMR har i flere år søkt om økning i tilskuddsrammen, da det årlige søknadsbeløpet er fire ganger så stort. En styrking på fem millioner kroner til tradisjonsmusikken vil treffe målgruppen uten økt byråkrati. KOMP vil kunne komplettere studieforbundets finansiering gjennom sine mere skjønnsbaserte tildelinger, og er slik sett et egnet verktøy for å gjennomføre målrettede satsninger innenfor enkeltsjangrer.

Egnede øve- og fremføringslokaler

NMR og MSF har gjennom mange år lagt ned mye ressurser i arbeidet med egnede lokaler for det frivillige musikklivet. Egnede lokaler vil også være et premiss for at folkemusikksektoren skal kunne leve videre og utvikle seg. Utøverne er avhengige av å ha et sted å møtes og utøve kulturarven. Meldingen bør omtale denne tematikken spesielt. NMR og MSF bidrar gjerne med vår kompetanse inn i det videre arbeidet.

Det har lenge vært et behov for å rette på dårlige lydforhold for musikkutøvelse. Et samlet frivillig musikkliv tok initiativ til en Norsk Standard. NS8178 - Akustiske kriterier for rom og lokaler til musikkutøvelse ble en realitet i 2014. Standarden ble usedvanlig raskt oversatt til engelsk. I løpet av 2020 vil standarden bli en internasjonal standard, ISO.

Med vennlig hilsen

Bjarne Dæhli
Generalsekretær, Norsk musikkråd

Ludvig Claeson
Generalsekretær, Musikkens studieforbund